

γείας». Συνέργεια λοιπὸν ἀμέσως, με βάσεις πραχτικές καὶ γερές. Λησμονήσα νὰ σὰς πῶ πῶς στὸ σὺνδυσμὸ αὐτὸ συντείνανε πολὺ καὶ οἱ γυναῖκες, ποὺ ὑπνῆσαν καὶ αὐτὲς ἄξαφνα καὶ ζητοῦσαν χίλια δυὸ δικαιώματα. Θεωρητικὰ στὴν ἀρχή, γένηκαν ὅμως καὶ αὐτὲς με τὸν καιρὸ κατὰ τὸν πῶς πραχτικές, καὶ βαλθήκανε στὰ γερὰ νὰναθρέφουνε τὰ παιδιὰ τους με τίς καινούριες ιδέες.

— Ἀμὲν ὁ στρατὸς; ρωτάω.

— Ὁ στρατὸς; Καὶ τί ἄλλο εἶναι ὁ στρατὸς παρὰ νέοι; Μαζὶ τους καὶ αὐτοί. Ἐμειναν οἱ πολιτικοὶ τῆς παλιάς σχολῆς, καὶ οἱ παρατρεχάμενοί τους, μονάχοι σὰν τοὺς κούρκους. Πέσανε ὅλοι τους σὲ λίγον καιρὸ σὰν τὰ σάπια τὰ μήλα. Ἦρθε ἡ ἀλλαγὴ μονάρχης, δίχως οὔτε μύτη νὰ λύσῃ. Μιὰ καὶ μονάρχῃ πολιτικὴ κηρύχθηκε τὰ ὄργανα τῆς «Συνέργειας», νὰ θεσπίζονται φωτισμένοι νόμοι, ἔπειτα καὶ νὰ ἐφαρμόζονται τοῦ τόπου οἱ νόμοι. Μιὰ καὶ ἀρχισε ἡ ἐπίμονη, ἡ σκληρὴ, ἡ ἀνεξάντητη ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου, καὶ ἔβλεπε ἕνα ἕνα τὰ παλιά τὰ συστήματα τοῦ τόπου νὰ πέφτουνε σὰν παλιόσιτα. Μὰ εἶναι, σὰς βεβαιώνω, δύσκολο νὰ τὸ πιστέψτε πόσο γλήγορα ἄλλαξε αὐτὸς ὁ τόπος, ποὺ τὸν ἐθαυρούσαμε ὅλοι μας τόσα χρόνια χαντακωμένο γιὰ πάντα...

— Καὶ στὸ Πανεπιστήμιο; Οἱ δασκάλοι, νὰ ποῦμε;

— Στὸ Πανεπιστήμιο, ἐπιστήμες πάντα. Τί ἔχει νὰ κάνῃ τὸ Πανεπιστήμιο ἄλλο; Οἱ δασκάλοι ποὺ λέτε, αὐτοὶ οἱ πτωχότεροί τους, ποὺ εἴταν ὡς τότε κρυφοὶ νεωτεριστὰδες με τὸ νὰ φοβόντανε οἱ δύστυχοι μήπως χάσουνε τὸ μικρὸ τους ἔχει, ἅμα εἶδαν τὴν ἀλλαγὴ νὰ ριζώνῃ, σὰ γνωστοὶ ἀνθρώποι γυρίσανε τὰ πανιά τους. Εἶναι πάντα καλοὶ πατριῶτες, λατρεύουνε πάντα τὴν ἀρχαιοσύνη καὶ ὡς κάθε φωτισμένος πολίτης, μὰ τὰ διδάσκουν τώρα ὅλα αὐτὰ στὴν ἐθνικὴ τους τὴ γλώσσα, καὶ μόνο σ' ἐκείνους ποὺ σκοπεύουνε νὰ κάμουνε τὴν ἀρχαιοσοφία δουλειά τους.

Ἐκεῖ ἀπάνω ἄκουσα καμπάνα καὶ σήμαινε.

— Πάω, εἶπα τοῦ ξένου, στὴν Ἐκκλησίαν νὰ προσκυνήσω τὸν Ἰησοῦ γιὰ τὰ μεγάλα αὐτὰ καλὰ ποὺ μὰς ἔδωσε.

Ἀξαφνα ὅμως σταματᾷ ἡ καμπάνα, καὶ ἀκούγω βρόντο στὴν πόρτα. Εὐπνῶ, καὶ μοῦ φώναξε ἡ παρακώρη πῶς χτύπησαν οἱ ἐφτά, καὶ πῶς εἶναι ὥρα νὰ σηκωθῶ.

A. E.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ*

Με τὴν ἐκρηξὴ ὅμως τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης καὶ τὴν καταφανὴ ἀδυναμία τῆς κυβερνήσεως στὸ ρωσοαπλωνικὸ πόλεμο, ἐξεγερθήκανε ὅλοι οἱ ὑποτελεῖς λαοὶ καὶ ζητήσανε τὰ ἐθνικὰ τους δίκαια, βοηθούμενοι αὐτὴ τῇ φορᾷ στὸν ἀπελευθερωτικὸ τους ἀγῶνα καὶ ἀπὸ τοὺς Ρώσους ἐπαναστάτες. Ἡ ρωσικὴ κυβερνήσεως πολεμοῦμενη ἀπὸ παντοῦ, καὶ βλέποντας τὴν ἀδυναμία της, ἀρχισε τίς υποχωρήσεις. Στοιὺς Φιλανδούς ἐπέστρεψε τὴν πρώην πολιτικὴ τους ἐλευθερίαν καὶ τὰ ἰδιαιτέρη ἐθνικὰ τους προνόμια. Στοιὺς Πολωνοὺς ὑποσχέθηκε σχετικὰς μεταρρυθμίσεις καὶ ἐθνικὰς υποχωρήσεις, στοὺς λοιποὺς λαοὺς ἀνάλογες παραχωρήσεις. Μόλις ὅμως ἐτελείωσε τὸν πόλεμό της με τὴν Ἰαπωνίαν καὶ ἔσπασε τίς δυνάμεις τῶν ἐπαναστατῶν, ἐπαναφύρουσα ἔτσι τὴν πρώτη της δύναμη, ὅχι μονάχα δὲν ἐξεπλήρωσε τίς ὑποσχέσεις της ἀπέναντι τῶν Πολωνῶν καὶ λοιπῶν λαῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τὴν ἐλευθερίαν τῶν Φιλανδῶν ἀρχισε νὰ υποσκάπτῃ καὶ νὰ φοβερίζῃ πάλι.

Τὸ παράδειγμα αὐτὸ τῆς Ρωσίας μὰς δείχνει ἐπίσης με τὸν κλασσικώτερο τρόπο, πῶς ὅλα εἶναι ζητήματα ἰσορροπίας δυνάμεων. Στὸ μέλλον βέβαια καὶ ἡ Ρωσία καὶ ἡ Πρωσία θὰναγκαστοῦνε νὰ μιμηθοῦνε τὸ παράδειγμα τῆς Αὐστρίας, ἀναγκασόμενες σὲ τοῦτο ἀπὸ τὴ φορὰ τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης, γιὰτὶ σὲ βοήθεια τῶν πιεζομένων ἐθνικοτήτων ἔρχεται: νέος ἐπικυρὸς σύμμαχος, ἡ πολυπληθὴς τάξη τῶν ἐργατῶν, τὸ πολιτικὸ πρόγραμμα τῶν δολιχῶν ὅχι μόνο δὲν πιέζει, ἀλλὰ σέβεται καὶ υποστηρίζει τὰ ἐθνικὰ καὶ φυλετικὰ ἰδεώδη ὅλων τῶν ἐθνικοτήτων, ὅσο αὐτὰ δὲ χρησιμεύουνε γιὰ τὴν καταπίεση ἄλλων.

Αὐτὸ ὅμως εἶναι, βέβαια, ζήτημα ὑστερονότης κοινωνικῆς ἐξέλιξης. Γιὰ τὸ παρὸν ἔχουμε δυὸ παράδειγματα ταχτικῆς: ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τῆς Ρωσίας καὶ Πρωσίας, τῆς πολιτικῆς δηληθῆ τῆς πίσεως, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τῆς Αὐστρίας, τῆς πολιτικῆς τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων τῶν ὑποτελῶν λαῶν.

Ποιὰ ἀπὸ τίς δυὸ πολιτικῆς θ' ἀκολουθήσῃ ἡ Τουρκία;

Τὸ ζήτημα εἶναι, βέβαια, ὅχι ζήτημα λογικῆς

*) Κοίταξε τὸ περασμένο φύλλο.

καὶ δικαιοσύνης, ἀλλὰ δυνάμεις. Εἶναι ἕνα παιχνιδὶ σκάκι, στὸ ὁποῖο θὰ νικήσῃ ὁποῖος ἔχει περισσότερες φιγούρες καὶ περισσότερη τέχνη. Οἱ Τούρκοι, ἐννοεῖται, ἔχουν συμφέρον νὰ κοιτάξουνε τὸ παράδειγμα τῆς Ρωσίας καὶ ὅλο θ' ἀναφέρουν τὰ τί γίνεται στὴ μεγάλη Γερμανίαν. Οἱ Χριστιανοὶ τὸ ἐναντίον, ὅσοι δὲ θέλουν νὰ χάσουνε τὰ σκολειὰ τους καὶ τ' ἄλλα ἐκπολιτιστικὰ τους προνόμια, ἔχουν συμφέρον νὰ δείχνουν τὸ παράδειγμα τῆς Αὐστρίας.

Ἀλλὰ εἰ ἀκαδηλικὲς ἀποδείξεις μονάχα, δὲ λύνουνε βέβαια τὸ ζήτημα. Χρειάζεται καὶ ἀνάλογη ζωτικὴ δύναμη, ὅπως τίς ὑποστηρίζει στὴν ἀνάγκη. Ὅχι ἱεραρχικὸς μόνον γιὰ τὰ φεουδαλικά ἀπρονόμια τοῦ Πορθητῆ, ἀλλὰ θετικὴ ἀντικειμενικὴ δρᾶσι, σύμφωνη με τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ταχτικὴ τοῦ ἀστικῶν μας αἰῶνα, δρᾶσι καὶ πάλιν διαπνευμένη ὅχι ἀπὸ περσμένο φεουδαλικὸ πνεῦμα καὶ στηριζομένη σὲ ἱστορικὰ μόνο δικαιώματα καὶ προνόμια, ἀλλὰ ζωντανὴ πάλιν, βραχυμένῃ σὲ πραγματικὴ σημερινὴ δύναμη, διεξαγομένη ἐν ὁδοῖσι σημερινῶν φιλελευθέρων καὶ ἐκπολιτιστικῶν ἀστικῶν ἰδεῶν, παρόμοια με ἀνάλογη πάλιν ἄλλων ζωτικῶν φυλῶν τῆς Τουρκικῆς καὶ Εὐρώπης.

Ἡ ἀναλογία τῶν πραγματικῶν δυνάμεων θὰ λύσῃ, ἐννοεῖται, τὸ ζήτημα. Ἄν οἱ Τούρκοι ἀποδείχτουνε τόσο ἰσχυροὶ καὶ πολυπληθεῖς ἀπέναντι τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Τουρκικῆς, ὅσο οἱ Γερμανοὶ ἀπέναντι τῶν Πολωνῶν ἢ οἱ Ρώσοι ἀπέναντι τῶν λοιπῶν ὑποτελῶν τους, τότε κατὰ φυσικὴ ἀνάγκη θὰ θριαμβεύσῃ ἡ πολιτικὴ τοῦ Τουρκικοῦ σωδινισμοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης τῶν ἄλλων λαῶν. Ἄν τὸ ἐναντίον οἱ τουρκικὲς δυνάμεις φανοῦν ἀρκετὰ ἀνίσχυρες ἀπέναντι τοῦ συνασπισμένου ὅγκου τῶν λοιπῶν ὑποτελῶν Χριστιανῶν, τότε θὰ ὑπερσχύσῃ ἡ πολιτικὴ τῆς ἐθνικῆς αὐτοτελείας τῶν διαφόρων λαῶν. Ὅταν λέμε ἀδύναμη, δὲν ἐννοοῦμε, βέβαια, μόνο τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐκατομμυρίων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπίπεδο τῆς οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξέλιξης τῶν διαφόρων φυλῶν, τὸ ἐπίπεδο τῆς μόρφωσης τῆς κυριαρχούσας φυλῆς, καὶ πρώτα ἀπ' ὅλα τὸ ἐπίπεδο τῆς πολιτικῆς μόρφωσης καὶ πείρας ὁλοῦν, τὸ ὁποῖο θὰ ρυθμίσῃ τὴν ταχτικὴ καὶ πολιτικὴ δρᾶσι καθενὸς.

Ἐπίσης σπουδαῖο ρόλο θὰ παίξουνε στὸ ζήτημά μας καὶ τὰ γειτονικὰ ἐμόφυλα χριστιανικὰ κράτη τοῦ Ἀἰμου, ποὺ ἡ τύχη τους εἶναι δεμένη με τὴν τύχη τῶν ἐμόφυλων τους ὑποτελῶν λαῶν τῆς

ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΘ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

Ἡ Γυναίκα ἡ χυτὴ με τὸ λαστιχένιο σωματάνι ξεκολλοῦσε ἀπὸ τοὺς τοίχους καὶ τὸν ἐπαίρει ἑσπῶ καὶ τὸν πρόφταινε σὲ καμιά γωνία καὶ ἔπειτα ἀπάνω του καὶ τοῦδαζε τὰ στήθια της ἀπάνω στὰ μάγουλά του καὶ λουῖσε τίς λαχανικὲς κορδέλες καὶ τὸν τύλιζε με τὰ μαλλιά της καὶ τότε φιλοῦσε μέσα στὸ αὐτί.

— Γιατί νὰ μ' ἀφήσεις; Γιατί νὰ μ' ἀφήσεις; Ἐγὼ σ' ἀγαπῶ, ἐγὼ σὲ θέλω! Ἡ ὁμορφιά μαράνεται, τὰ μάτια θολώνουν, τὸ αἷμα σβήνει — καὶ σὺ δὲν τὰ λυπάσαι τὰ νιάτα σου, δὲν τὰ λυπάσαι τὰ νιάτα σου; Ἀκουσε, ἀκουσε, μὴ φεύγεις! Ἐνα σπιτάκι χαμηλὸ, μιὰ γυναικούλα, χόρτα στὰ σκαλοπάτια τοῦ σπιτιοῦ, κλειστὰ τὰ τζάμια ἀπὸ τὸν κισσὸ, κλειστὲς οἱ πόρτες ἀπὸ τὸ ἀγιάλημα καὶ

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

μέσα ἡρεμία, ἡρεμία. Ν' ἀλείφωμε τὰ κορμιά μας με μυροδικὰ καὶ ν' ἔχνιζι ἡ σάρκα ἀπὸ τὸ λουτρό καὶ νὰ μὴν ὑπάρχει κανένας ἄλλος, νὰ μὴν ὑπάρχει κανένας ἄλλος, παρὰ ἐμεῖς οἱ δυὸ, στὸν κόσμον τὸν ἀπάνω...

Κι ὁ Ὁρέστης πολεμοῦσε νὰ ξεφύγῃ καὶ τὸ κορμὶ του λιγνόντανε ἀπὸ τὴ γλύκα τῆς ἀμαρτίας. Κι ἀκούμποῦσε στὸν τοῖχο γιὰ νὰ μὴν πέσει.

Ἀπειθάρχητη, ἀνυπεράσπιστη, ἀνοιγμένη ἡ ψυχὴ του σὲ ὅλους τοὺς σπόρους. Δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ ξεπατώσῃ σὺρίζα ὅλα μέσα του τὰ ὁμορφα παχάκια, τίς παπαρούνες καὶ τὰ περιπλοκάδια καὶ τίς γλυκίριζες καὶ τίς ἐξωτικές ὀλάνθιστες ἀγκάθες ποὺ ζητοῦσανε νὰ τοῦ πνίξουν ὅλα μέσα του τὰ καρπερά, τὰ ἀγία ἀστάχια τοῦ σιταριοῦ.

Ἐφευγε ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ γιὰ νὰ πάει στὸ Πανεπιστήμιο καὶ τὸ πορτραῖτο ποὺ ἔβλεπε σὲ κα ποια βιτρίνα δὲν τὸν ἄφινε ἡσυχὸ με τὸ παράπονο καὶ τὸ παρακαλετὸ του, ὥσπου τὸν ἐπαίρει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν πῆγαινε στὸ Μουτετο.

Ἀνοίγε νὰ μελετήσῃ Σπένσερ ἢ Κάντ καὶ τὴ χαιναν δίπλα του τὰ ποιήματα τοῦ Μορέας καὶ ἀπο-ἐξηγιότανε ἀπάνω τους ὥρες καὶ ὥρες.

Τώρα μάλιστα, ὕστερα ἀπὸ τὸ λόγο ποὺ ἔδωκα

λε στὸ νεκροταφεῖο Μονπαρνάς, ἡ ἀγωνία μέσα του καὶ ἡ δυσαρμονία θεριέφανε. Ὡς τὴ μέρα ἐκείνη, ζώντας μέσα στὴ θεωρίαν του, χαίρονταν τὸ εἰκοδόμημα τὸ συμμετρικὸ, τὸ τέλει ποὺ ἀνέψωσε ὁ νοῦς του. Κυνηγημένος ἀπὸ τοὺς ὥραιους περασμοὺς τῆς ζωῆς, ἔβρισκε μέσα του ἕνα ἀσπλο ἱερὸ καὶ ἀπαρ-βίαστο

Κ' ἦρθε ἡμέρα καὶ τὸ ξεσκέπασε στοὺς ἀνθρώπους. Ὅλοι τοῦ ρηχτήκανε εἰρωνικοί καὶ ἀνήλικοι. Κι ἀρχισε ἡ βεβαιότητα νὰ κινεῖται στὸ νοῦ τοῦ Ὁρέστη. Ὅ,τι ὡς τότε ἀγάπησε καὶ πίστεψε, κλονεῖται. Ρήχτηκε με καινούργια ἀνάγκη στὴ μελέτη, τρέμοντας μὴν τύχει καὶ βρεῖ ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦσε. Μήπως ἡ Ἐπιστήμη, ποὺ ἀπάνω της ἔχασε αὐτὸς τὸν ἰδιό του κόσμο, εἶναι ψέμα; Μήπως εἶναι καὶ αὐτὴ δημιουργημὰ δικό μας, παιχνίδι τῶν ἐκαστοτε ἀνθρώπων μας, μήπως εἶναι ὁ τελευταῖος Θεὸς ποὺ πλάσαμε κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοιωσὴ μας καὶ πρέπει καὶ αὐτὸς νὰ πέσει γιὰ νὰ δοῦμε τὴν Ἀλήθειαν; Ἡ μήπως δὲν ὑπάρχει Ἀλήθεια; Ἡ καὶ ἂν ὑπάρχει, μήπως εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴν δοῦμε ἐμεῖς;

Ἐρωτηματικὰ φαρμακερὰ ποὺ στραγγαλίζανε ἀνελεήμονα τὴν ψυχὴ τοῦ Ὁρέστη.

Τουρκίας. Στο Ισχύγιον επομένως τῶν διαμχομέ-
νων δυνάμεων τῆς Ἀνατολῆς πρέπει πάντοτε νὰ
κοιτάζονται καὶ οἱ δυνάμεις τῶν κρατῶν τοῦ Αἴ-
μου. Ἡ ταχτική τῶν κρατῶν αὐτῶν ἀναμεταξύ τους
καὶ τῶν δημοφύλων τους ὑποτελῶν λαῶν ἀπέναντι
τῆς κυριαρχούσας τουρκικῆς φυλῆς καὶ ἀναμεταξύ
τους, θὰ ὀρίσῃ καὶ τὴ διεύθυνσιν ὁλοκέρου τοῦ ἀνα-
τολικοῦ ζητήματος. Γικτὶ δὲν πρόκειται πλέον νὰ
ἐξακολουθήσουμε τὰ μαλλώματα γιὰ τὴ διανομὴ
τοῦ δέματος τῆς ἄρκτου, ποὺ τὴ νομίζαμε ἐτοιμο-
θάνατη, ἀλλὰ πρόκειται νὰ σώσουμε οἱ ἴδιοι τὸ
πεταί μας ἀπὸ τὴν ἀγριότητα τῆς ζωντανῆς πλέον
ἀρκούδας. Καὶ θὰ εἴτανε πραγματικὰ δονκιχωτισμός
τοῦ πῦρ κακοῦ εἶδους, ἂν σὲ στιγμὴ ποὺ ἡ ἀρκούδα
ἀπλώνει τὰ νύχια τῆς γιὰ νὰ κατασπαράξῃ μὲ τὴ
σειρὰ ἕναν ἕνα ἀπὸ τοὺς χτεσινούς αὐτοκλήτους
κληρονόμους τῆς, οἱ ἀπειλούμενοι αὐτοὶ κληρονόμοι
ἐξακολουθοῦν νὰ τρώγονται ἀναμεταξύ τους ἀπὸ
συνήθειαν καὶ ἀπὸ ἀνάμνησιν τοῦ χτεσινού τους μαλ-
λώματος.

Ἄς ρυθμίσουμε λοιπὸν γνωστικὰ τὴ μέλλουσα
πολιτικὴ μας!

Καιρὸς πιά νὰ καταλάβουμε ὅλοι μας, πῶς δὲν
ἀξίζει τὸν κόπο νὰ χαλνοῦμε τὸν κόσμο γιὰ μερικὲς
χιλιάδες σλαυόφωνους ψευτοἱληνες χριστιανούς πα-
τριαρχικούς, γιὰτὶ ἀρχὴ ἡ γρήγορα θὰ τῶς χάσουμε.
Στὸν 20 αἰῶνα, ὅπου ἡ ἰδέα τῆς γλώσσας καὶ τῆς
φυλῆς εἶναι τὸ πᾶν, καὶ ὅπου ἡ ἰδέα τῆς θρησκείας
ξεθυμαίνει, εἶναι ἀδύνατον νὰ βαστάξῃ ἀλλόφυλο ἢ
ἀλλόγλωσσο, ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας μονάχα.
Εἴ-αι ἀστέρο γιὰ μὰ φύχτη ἀμφιδύλων Ρωμιῶν,
ποὺ εἶται καὶ ἀλλοῖς, θὰ μὰς φέγουν, νὰ καταστρέ-
ψουμε τὰ ζωτικὰ συμφέροντα ἐκτομυριῶν ἀγνῶν
Ἑλλήνων, μαλλώνοντας μὲ τοὺς ρωτικούς μας σύμ-
μαχους.

Καιρὸς πιά νὰ κἀνῃ ὁ Ἑλληνισμὸς μιὰ ἀποκά-
θαρση καὶ συγκέντρωσιν τῶν πραγματικῶν του δυ-
νάμεων, ἀπαρνούμενος οἰκειοθελῶς κάθε ἀμφιβολή
χρήσιν του, ποὺ δὲν ἀντιπροσωπεύει πιά πραγμα-
τικὴ ἀξία, ἀναγκάζει ὅμως τὸν Ἑλληνισμὸ νὰ
παίρῃ συντηρητικὴ στάση, γυρεύοντας νὰ σταμα-
τήσῃ τὴν τροχὸ τῆς ἱστορίας καὶ μαλλώνοντας μὲ
ἄλλοι τὸν κόσμο. Βλέπουμε σήμερον πόσο ὀλίγοι στὰ-
θηκε τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ σύστημα καὶ τί πανωλεθρίες
μὰς ἔφερε!

Πρέπει ἐξάπαντος ν' ἀρχίσουμε νέα θετικὴ πο-
λιτικὴ, ταχικὴ τῆς πραγματικότητος, ἂν

θέλουμε νὰ σωθῶμε καὶ νὰ μὴ χάσουμε καὶ αὐτὸ
ποῦχομε. Πρέπει ἐξάπαντος στὸ μέλλον νὰ ρυθμί-
σουμε τὴν πολιτικὴ μας καὶ τίς ὁρέξεις μας σύμ-
φωνα μὲ τίς πραγματικὰς δυνάμεις ποῦχομε καὶ
ὄχι μὲ ἱστορικὰ μεγαλόστημον κολοκύθια, ποὺ δὲν
τὰ ἀνγκυρῶνίζει ἀπολύτως κανεῖς.

Ἐὰν οἱ χριστιανοὶ φανοῦν τόσον ἡλίθιοι, ὥστε
νὰ ἐξακολουθοῦν νὰ τρώγονται μετὰ τοὺς αἰρε-
ταλικοὺς τῶν τρόπων γιὰ πάντα ψευτοεκκλησίες, ψευ-
τοἱληνες καὶ ψευτοβουλγάρους, τότε δὲν ὑπάρχει
ἀμφιβολία, ὅτι οἱ Τούρκοι θὰ ἐπωφεληθῶν τῆς δον-
κιχωτικῆς αὐτῆς πάλης τῶν χριστιανῶν καὶ θὰ τσε-
κουρώσουν ξεχωριστὰ ἕναν ἕναν. Οἱ Τούρκοι θὰ
προσπαθοῦν, ἐννοεῖται, νὰ βάζουν διαρκῶς τοὺς Χρι-
στιανούς νὰ τρώγονται ἀναμεταξύ τους γιὰ μωα-
στήρια, καὶ παρεκκλήσια, ὑποθάλλοντες τὸ ἴσχυον
σήμερον ἀσπονδοῦ Ἑλλήνων καὶ Σλαύων, σύμ-
φωνα μὲ τὴν ἀρχή: Διαίρει καὶ βασίλευς. Ἄλλο
τόσο ὅμως συμφέρον ἔχουν καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴν
πέσουν στὴν παγίδα τῶν Τούρκων καὶ νὰ καταλάβ-
θουν μιὰ γιὰ πάντα ὅτι μὲ τὸ νέο καθεστῶς οἱ
**συνθήκες ἄλλαξαν ἐντελῶς, επομένως
πρέπει ν' ἀλλάξῃ καὶ ἡ ταχικὴ!** Ὅτι
οἱ μικρὲς διχόνοιες γιὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα εἶναι
τίποτε, συγκριτικὰ μὲ τὸν καινουργὸ μεγάλο ἐθνικὸ
καὶ ἐκπολιτιστικὸ κίνητρο, ποὺ διατρέχουν ὅλοι ἐξ
Ἰσοῦ, καὶ αὐτὰ τὰ διόφυλα κρατίδια τοῦ Αἴμου
ἀπὸ τὸ νῦν ἱσχυρόν, σφριγῶντα, πολεμοχαρῆ καὶ
πολυπληθέστερον ἐχθρό, ὁ ὁποῖος, βίβαιο, ἔχει ὅλους
τοὺς λόγους νὰ μὴ ἀγαπᾷ κανέναν ἀπὸ αὐτούς,
ἐπειδὴ ὅλοι ἐξ Ἰσοῦ ζητοῦν νὰ ὑποστηρίξουν τὴν
ἐθνικὴν τους αὐθυπαρξίαν.

Ἐπομένως μόνον **μιὰ γενικὴ ἐνωσὴ ὅλων
τῶν μὴ τουρκικῶν στοιχείων** (Ἑλλήνων,
Βουλγάρων, Σέρβων, Ἀλβανῶν, Βλάχων κ.τ.λ.) σὲ
ἓνα πολιτικὸ συνασπισμὸ, καὶ μιὰ ἀνάλογη **παν-
βαλκανικὴ συμμαχία καὶ ἐπιμαχία τῶν
κρατῶν τοῦ Αἴμου** θὰ μωρῇ νὰ ἰσοφαρίσῃ
τῆς δυνάμεις τοῦ μουσουλμανικοῦ τουρκικοῦ ὄγκου,
καὶ νὰ βάλῃ ἀπὸ τὴ μιὰ τίς σωθινιστικὰς ὑπερβολὰς
τῶν Νεοτούρκων σὲ βιαστικὰ ἔρια, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη
νὰ ὑποδείξῃ σὲ μερικὰς μεγάλας Δυνάμεις ποὺ θὰ
ἔχουν ἴσως ὁρῆσιν γιὰ φεσχίρες, πῶς τὸ ζήτημα τῆς
Ἀνατολῆς εἶναι ζήτημὰ μονάχα τῶν λαῶν τῆς,
ποὺ ἔχουν πιά ἀρκετὰ χερσφετηθῇ, ὥστε νὰ βροῦν
μόνοι τους τὰ κατὰλληλα μέσα γιὰ τὴν περιφρού-

ρησὴ τῶν ἐθνικῶν τους δικαιωμάτων, δηλαδὴ αὐτοῦ
τοῦ πολιτισμοῦ ὁλόκληρης τῆς Ἀνατολῆς.

Γ. ΣΚΛΗΡΟΣ

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ*

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

ΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ

Δὲν εἶναι πολλοὶ τώρα οἱ Σαμοθρακίτες, ὥς
τρεις ἡμισὺ χιλιάδες. Ἐναν καιρὸ ἦταν περισσότε-
ροι, καθὼς θυμοῦνται οἱ γέροντες, μὰ τὴ χρονία τοῦ
χαλασμοῦ πῆγαν πολλοί, καὶ δέκα χρόνια πρωτῆ-
τερα εἶχε περῖαι ἄλλους ἢ πανούκλα, καὶ μετὰ τὸ
χαλασμὸ πάλι δὲν ἔχουν ἡτυχία οἱ νησιώτες ἀπὸ
τοὺς Σκυριανούς καὶ Ἰκαριώτες κουρσάρους. Γιὰ
πολλὰ χρόνια δὲν μποροῦσαν νὰ πληθαίνουν, μ' ὅλο
ποὺ καλάρεσαν στοὺς κουρσάρους οἱ Σαμοθρακίτις-
σες. Μὰ πῶς νὰ πληθαίνουν ἀπὸ δὲν ἔχει γιὰ
πολλοὺς ψωμί τὸ πέτρινο νησί. Ἡ τεμπελιά ὅμως
καὶ αὐτὴ βοήθησε γιὰτὶ ἀφῆσε τοὺς κάμπους ἀκαλ-
λιέργητους καὶ ἔφερε μεγάλη φτώχεια. Ὅπως στέ-
κονται τώρα τὰ πράματα, ἀπὸ τίς ἐξακόσιες πάνω
κάτω οἰκογένειες τοῦ νησιῦ οἱ διακόσιες καταγί-
νονται στὴ γεωργία, διακόσιες στὰ κάρβουνα, καὶ
διακόσιες στὰ γυδοπρόδατα. Οἱ καρβουνιαροὶ ὅσο
καὶν τὰ δάση καὶ τὰ κάνουν κάρβουνα τόσο καὶ
στενοχωροῦνται καὶ λιγοστεύουν. Δὲ βρίσκουν πιά
δέντρα νὰ κάψουν καὶ ἀφίνοντας τὴν τέχνη τους
γίνονται καὶ αὐτοὶ ξευγολάτες. Ὑπάρχουν καὶ κρη-
σοκαραῖοι εἶναι μετρημένοι στὰ δάχτυλα. Ὅλοι, ὅτι
καὶ νὰ εἶναι, φοροῦν βράκες πάντα βαθὺ χροῶμα τὸ
χειμῶνα, καὶ κάποτε ἀπὸ πανὶ ἄσπερο τὸ καλοκαίρι.
Στὸ κεφάλι φοροῦν μαντίλι κόκκινο, προπάντων οἱ
σοπάνηδες. Οἱ ἄλλοι φοροῦν τὸ καλοκαίρι καὶ
σιανάδι.

Τὰ τραγοῦδια τους λένε τὴ ζωὴ τους ὅλη. Καὶ
τί ἄλλο εἶναι ἢ ζωὴ ἐντὶς τόπου παρὰ τὰ τραγοῦδια
τους; Τὰ λόγια καὶ ἡ μουσικὴ μαζί, γιὰτὶ δὲν ξε-
χωρίζονται. Καὶ κάποτε καὶ ὁ χορὸς μαζί. Ὁ ἔρω-
τας ἔχει τὰ τραγοῦδια του καὶ ὁ γάμος, ὁ θάνατος
ἔχει τὰ μοιρολόγια του—ἡ χαρὰ καὶ ἡ θλίψη. Σὲ
κάθε σπουδαία περίστασι τῆς ζωῆς τραγουδοῦνται
τὰ τραγοῦδια ποὺ τῆς ταιριάζουν. Καὶ τὰ τραγοῦ-

*) Ἡ ἀρχὴ στὴν ἀριθμὸ 335.

— Ὡ, ὦ! ἂν χαθεῖ καὶ αὐτὴ ἡ ἐλπίδα, ἀν-
στέναξε ὁ δόστυχος Ὀρέστης, τυκμένος στὰ βιβλία.
Τί θὰ γένοῦμε; Τί θὰ γένοῦμε; Χωρὶς μάτις λοι-
πόν, χωρὶς πόδια, χωρὶς χέρια, σκατάηδες καὶ μι-
σερὶ καὶ νὰ θέμε νὰ πετάξουμε στίς πύλ ἀψηλές
κορφές! Πόθοι ἀετοῦ καὶ φτερά πεταλούδας!
Χαχαχά!

Καλῆτερ καὶ καλῆτερ μὲς στὴ μέση νὰ
σκίζονταν τὰ σωθικά του ἀπὸ τὴν πόνο, πρὶν νὰ
γελοῦσε εἰς ὁ Ὀρέστης.

Ἐσκυφίε. Κάπου κάπου θυμόταν τὰ λόγια τοῦ
Γοργία:

— Μοιάζεις μὲ τὴν Οἰδίποδα ποὺ τοῦ κάκου
φωανάει τοῦ τὸ ἐνστικτο τοῦ τυφλοῦ καὶ ἀλάθευτο:
«Μὴ! Μὴ ζητᾷς νὰ μάθεις! Καλῆτερα τίποτα νὰ
μὴ μάθεις! Ὡς αὐτὸς περὶχωρεῖ, προχωρεῖ, ἀντι-
κρῆναι μιὰ στιγμὴ τὴν Ἀλήθειαν καὶ τυφλῶ-εταί.

Τὰ θυμόταν τὰ λόγια αὐτά, ποὺ σὲν προφη-
τικὰ φαντάζανε, καὶ ἀνατρίχιαζε ἀπὸ τὸ φόβο. Σὰ
νᾶνοιθε ἀπάνω ἀπὸ τοὺς ὤμους τοῦ τὸ ἴδιο χέρι
ποὺ ἐνοιθε καὶ ὁ Οἰδίποδας νὰ τόνε σπρώχνει ἀπὸ
γχερμὸ σὲ γχερμὸ. Κι αὐτὸς ἐσκυφε ὑποταγμένος
καὶ ἀνήμερος καὶ ἔλεγε:

— Τώρα πιά ἀδύνατον νὰ γυρίσω πίσω. Τώρα

πιά εἶναι πολὺ ἀργά. Εἶναι πολὺ ἀργά.

Κ' ἔπαρτε ἀπὸ γχερμὸ σὲ γχερμὸ.

V

Κάποιες μέρες τοῦ ἐρχόταν ἡ ἀνάγκη νὰ δεῖ
κανέναν φίλο του, νὰ μιλήσῃ, νὰ ξεσκᾷε λίγο, νὰ
βρεῖ συντροφιά, νὰ πιαστεῖ ἀπὸ κανέναν χεῖρ γιὰ νὰ
σταματήσῃ λίγο στὸ κατρακυλητό. Ἦθελε θόρυβο
γύρω του, φωνές, ἀνοήσιες, θεάματα. Καὶ γι' αὐτὸ
σήμερον ἀνέθηκε τὴ σκάλα ἐνός γειτονικοῦ τοῦ ξε-
νοδοχείου καὶ πῆγε στὴν κάμερα τοῦ Δὸν Ζουάν.
Εἶταν ἀνοιχτὴ καὶ ξεχειλοῦσε ἀπὸ θόρυβο καὶ τρα-
γοῦδια καὶ γέλοιον καὶ παθητικὸς σκοπούς μαντο-
λίνου. Μπῆκε μέσα, ἔκανε τὸν εὐθύμο, γελοῦσε ἓνα
ἄδει γέλιο ποὺ μόνον ἀπὸ τὸ λαρυγγεῖ ἐβγαίνει καὶ
κουβέντιαζε πασίχαρος μὲ ὅλους. Ὅλους τοὺς γνῶ-
ριζε. Εἶταν Κυριακὴ σήμερον καὶ γι' αὐτὸ πλῆθος
εἶχε συνχρῆτὶ στὴν κάμερα τοῦ Δὸν Ζουάν καὶ
γλεντοῦτε—παίζανε μαντολίνον καὶ χορεύανε καὶ λέ-
γανε τραγοῦδια τῆς Πατρίδας τῆς ἀλαργίνης.
Ὅλους τοὺς γνῶριζε. Καλοὶ καὶ κακοὶ ἀνακατεμέ-
νοι. Οἱ καλοὶ σπαρμένοι καὶ παράμερα, οἱ κακοὶ
ὄρβοι στὴ μέση, φωνακλάδες καὶ εὐτυχισμένοι. Νά, ὁ

Στεφανίδης, νέος σοδαρὸς καὶ μαρμαζάρης, εὐγενικός
καὶ ἀπογοητεμένος, αἰσταντικός καὶ ἀνέκτανος. Εἶναι
ζωγράφος καὶ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ ἐξωτερικέψῃ.
Πνίγεται ἀπὸ τὴν πληθώρα καὶ δὲ βρίσκει διέξοδο.
Σιγὰ περπατεῖ, λυπημένη μιλεῖ, ναυαγεῖ καὶ δὲν
ἐνεργεῖ. Σπασμένος. Σίμωσε ὅστερ ὁ Ὀρέστης τοῦ
Δρακόπουλου—ὅλο σχέδια, εἰκαστε νέοι, πρέπει νὰ
πάμε μπροστὰ, κατὶ νὰ γίνῃ γιὰ τὴν Πατρίδα.
Ἐργασία! Ἐργασία! Χτές διάβαζε Βερλαῖν, σή-
μερον Θουκυδίδην, μεθαύριο θὰ ρηχτεῖ στὴν Ἐπι-
στολήν του, τὴ γικτρική, καὶ ἔπειτα στίς ζωγραφί-
ες τοῦ Λούδρου καὶ στ' ἀγάλλματα, ἔπειτα τεμπελιά
δυσὶ τρεῖς ἐβδομάδες καὶ ἔπειτα πάλι Βερλαῖν καὶ
σχέδια. Ὅλα ἀτελείωτα, μισερωμένα, σκατάτικα.
Ἐνα κουρέλι ἀποδῶ, ἓνα κουρέλι ἀποκεῖ καὶ ἡ ψυχὴ
τοῦ ἀρλεκίνου.

Κ' ἔπειτα παραπέρα ἄρχισε τὴν κουβέντην ὁ
Ὀρέστης σιγαλινὰ, σιγαλινὰ, μ' ἓνα νέο κομψότατο
καὶ ἡλιθιότατο, πλούσιο καὶ χαρτοπαίχτη, παχὺ
καὶ κουρασμένο. Μεθαύριο θὰ γίνῃ βουλευτὴς καὶ ὁ
πονογός καὶ ἦρθε στὸ Παρίσι νὰ σπουδάσῃ καὶ ξε-
νυχτὰ στὰ χαρτιά, κοιμάται τὴ μέρα, ξυπνᾷ τὸ
βράδι, τρίβει τὰ μάτια του, κυτᾷ τὸ ρολοῖ, εἶναι
νωρὶς στίς ἑξὶ μέλις καὶ ξανακοιμάται πάλι. Στίς